5 Sonteşrin 1941
Çarşamba
4 üncü yıl No. 1257

M. H. 50

Yeni Sabah

GÜNLÜK SİYASİ HALK GAZETESİ

İDARE YERİ
Nuruosmaniye, No. 17 İstanbul
Telgraf: YENİ SABAH İstanbul
TELEFON: 20795
Her yerde 5 kuruş

Rusyadan sonra

Bütün bunlara ilâveten, Almanyanın İngiliz adalarını istilâ teşebbüsünde zorluklarla karşılaşması takdirinde İtalyanın kendini kurtarmak çarelerini düşünürken nasıl bir hattı hareket ittihaz edeceği de hiç bir zaman muhakkak surette kestirilemez. Binaenaleyh, İngiliz adalarına Almanlar tarafından bir hücum yapılacak ise daha evvel İtalyanın tasfiyesi lâzımdır.

Hüseyin Cahid YALÇIN

Alman orduları, sanki Rus kuvvetlerini tamamen ezerek işlerini bitirmiş gibi yahut pek yakında bitireceklermiş gibi, bundan sonra ne yapacaklar? suali zihinleri işgal ediyor ve Mihver propagandası teşkilâtına mensup radyolar, ilk hedef olarak İngiliz adalarını gösteriyor. Bu tahminlerin ve iddiaların Alman Genel Kurmayının plânlarına ne dereceye kadar uygun olduğunu kimse kestiremez. Fakat, Almanya Kafkasya yoliyle Irak, Suriyeye ve Mısıra sarkmıyacak ise İngiliz adalarına hücum etmek imkânını kendinde görecek ise, bundan evvel başka bir ihtiyat tedbiri ittihaz etmek mecburiyetindedir.

Almanyanın Balkanlara inmesi ve Türkiye ile olan münasebetlerini her türlü tereddütten âzade bir surette tayin ve tesbit ederek memleketimizle dostane rabıtaları yeniden tesis eylemesi Rusyaya karşı yapılacak harbin zaruri bir mukaddimesi halinde şimdi göze çarpmaktadır. Almanya Rusyaya taarruz etmeden evvel Balkanlardan emin olmak ve oradan İngiliz kuvvetlerinin de iştirâkiyle vukua gelebilecek bir hücum ihtimalini tamamen ortadan kaldırmak lüzumunu hissetmiştir. Almanya Balkanlarda her türlü mukavemeti kırmak ve Balkanları nüfuzu altına sokmak istemekle askeri bir emniyet vücude getirdiği kadar bütün Avrupayı hükmü altına almak gibi siyasi bir menfaat da temin eylemiştir.

Farzedelim ki Rus harbi muvaffakıyetle nihayete erdi ve Rusyadan artık Almanyanın hiç bir korkusu kalmadı. Farzedelim ki Almanyanın tekrar etmek mecburiyetinde bulunduğu sulh taarruzu muvaffak olamadı. Farzedelim ki Almanya Kafkasya yoliyle Yakınşarkta İngilizleri tehdit etmekten ise İngiliz adalarına çıkarak orada galip gelmeyi ve harbi artık bitirmeyi münasip gördü. Bu, kararı verir vermez, kuvvetlerini şarktan garba nakletderek hemen İngiltereye hücum edebilir mi? İngiltereye hücum için, Rusya seferinde olduğu gibi, daha evvel başka bir ihtiyat tedbiri almak mecburiyetinde değil midir? Hem de bu tedbir, Balkan seferinde olduğu gibi, hem askeri, hem siyasi bakımdan zarurî ve faydalı olmıyacak mıdır?

Unutmamalıdır ki topyekûn harp yapan Almanya âdeta bir tayyareye teşbih edilebilir. Bu tayyare yarı yolda duramaz. Behemehal hedefe doğru yürüyecektir ve havada kalma kabiliyeti, ne kadar uzun olursa olsun nâmütenahî olamıyacağı için, behemehal hedefine vasıl olmağa çalışacaktır. Almanya için Rusya seferinde muvaffakıyet temin ettikten sonra resmî değilse, bir nevi fi'lî bir mütareke vaziyetine geçerek rahatça yaşamayı düşünmek akla gelemez. Almanya mutlaka azamî bir harp faaliyeti muhafaza edecek ve bir şeyler yapmak istiyecektir. Artık Avrupada da İngiliz adalarına hücumdan başka yapılacak bir şey kalmamıştır. Binaenaleyh, bir Kafkas seferine şahit olmazsak İngiliz adalarına bir ihraç hareketi teşebbüsü göreceğiz. İşte harbin bu safhasına girmek kabil olursa İngiliz adalraına hücumdan evvel ihzarî bir temizleme ameliyesi göreceğimize hükmedebiliriz.

Bu ihtiyat tedbiri İtalyanın istilâsından başka bir şey değildir. Rusyaya hücum edecek Alman ordusu için Balkanlar nasıl bir tehlike arzederese İngiliz adalraına hücum edecek Alman kuvvetleri için de İtalya ayni tehlikeyi vücuda getirir. Rusyadan sonra, mantıkan, İtalyayı Alman hâkimiyeti altına almak sırası gelir. Almanya, başlangıçta, İtalyayı kendisine ortak olara kaldı. İtalya Avrupa kuvvetler müvazenesinde oldukça ehemmiyetli bir unsur zannediliyordu. Bunun Almanyanın yanında bulunması faydalı ve zarurî telâkki edilmişti. Fakat bu harpte yanlış çıkan hesaplardan biri de İtalya hakkında beslenen kanaatta kendisini göstermiştir. İtalyanın Berlin için bir faydası olmuşsa bu hizmet çarçabuk nihayete ermiştir. Bir müddettenberi İtalya, Almanya için nâhoş bir yük, âdeta bir engel teşkil etmeğe başlamıştır. İtalya kendisine düşen vazifelerden hiçbirini başa çıkaramamıştır. Yunanistana taarruz etmiş, bütün Mihver prestijini tehlikeye düşürmüştür. Akdenizde en büyük muvaffakıyeti İngiliz donanmasından ictinap hareketlerine inhisar etmiştir. Habeşistanı tamamen elinden kaçırmıştır, Mısırda hiçbir iş görememiş ve Almanyadan fedakârlık ve yardım istemiştir.

Bundan başka, İtalya siyasî bakımdan Almanya için çok mahzurlu bir ortak olmuştur. İtalya Arnavutluğu zaptederek Balkanlara yerleşmemiş olsa idi Yugoslavyada, Yunanistanda ve Türkiyede Almanyaya karşı şüphe ve infial vücut bulmıyacaktı. İtalya Akdeniz hâkimiyeti davasiyle ve şarkî Akdenizde hayat sahası aramak hülyasile bütün Akdeniz havzasının emniyetini tehlikeye düşürmüş ve bütün Akdenizde bir emniyetsizlik ve husumet havası yaratmıştır. İtalya, bir taraftan Avrupa ve Afrika kıt'alarının mukadderatına hâkim olmak ve Almanya ile atbaşı beraber yürümek hevesine düşerken, diğer taraftan bu liderliği hakikî bir kuvvet ve satvete istinat ettiremediğinden dolayı garip bir vaziyette kalmıştır. İtalyanın prestijinin düşmesi ise bilvasıta Almanya için bir küçüklük teşkil etmiş ve Almanya aleyhinde istihfaf hissi uyandırmıştır. Bütün bunlara ilâveten, Almanyanın İngiliz adalarını istilâ teşebbüsünde zorluklarla karşılaşması takdirinde İtalyanın kendini kurtarmak çarelerini düşünürken nasıl bir hattı hareket ittihaz edeceği de hiç bir zaman muhahkak surette kestirilemez. Binaenaleyh, İngiliz adalarına Almanlar tarafından bir hücum yapılacak ise daha evvel İtalyanın tasfiyesi lâzımdır.

Hüseyin Cahid YALÇIN

Sovyetler bildiriyor:

Tula'da Alman tazyiki çok şiddetlendi

Radyo söylüyor

Cephelerde vaziyet fevkalâde vahamet arz etmektedir

Moskova, 4 (a.a.) — Sovyet öğle vakti tebliği:

3 Sonteşrin gecesi kuvvetlerimiz bütün cephelerde düşmanla muharebeye devam etmişlerdir.

(Sonu sayfa 3 sütun 3 de)

Alman Notası

Alman büyük Elçiliği, Berlinin Amerikaya verdiği cevabı şifahî bir nota ile hükûmetimize bildirdi

Ankara, 4 (a.a.) — Alman Büyük Elçiliği, Hariciye Vekilliğine aşağıdaki şifahî notayı tevdi etmiştir:

Birleşik devletler reisi, 28 İlkteşrin tarihli nutkunda şu iddialarda bulunmuştur:

1 — Birleşik devletler hükûmetinin elinde sanki Alman hükûmeti tarafından Almanyada basılmış gizli bir harita mevcut bulunuyordu. Bahis mevzuu olan harita, bir merkez ve cenup Amerikası haritasıdır. Bu haritada merkez ve cenup Amerikası Führerin tanzim etmek istediği tarzda gösterilmiştir. Bu sahada mevcut 14 memleket, boyunduruk altında 5 devlet haline getirilmiş ve Führer bu suretle bütün cenup Amerikası kı-

(Sonu sayfa 3 sütun 4 de)

Alman büyük elçisi Von Papen

Maliye Vekili şehrimize geldi

Az ücretli müstahdemlerin vaziyetini ıslâh için tedbirler alınıyor

Vekil, şehrimizde tetkikat yapacak

Maliye Vekilimiz Fuat Ağrah, dün öğleden sonra saat 16.10 da Devlet Hava Yolları İdaresinin bir tayyaresiyle şehrimize gelmiştir. Maliye Vekilimiz bir kaç gün burada kalacaktır. Vekilin bilhassa az maaş ve ücret alan, dünya ahvalinin tevlit ettiği hayat pahalılığından iktısaden müteessir olan devlet memur ve müstahdemlerinin vaziyetlerini ıslah edip maişet şartlarını düzeltmek için alınması düşünülmekte olan tedbirler üzerinde tetkikat yapacağı anlaşılmaktadır. Fuat Ağrah, bu hususta alakadarlarla temaslarda bulunacak ve tetkikatı neticelerini hükümete bildirecektir.

Malive Vekili Fuat Ağrah

Geniş sahtekârlık

Bazı büyük ticarethanelerin kâr hadlerini yükseltmek için hîle yaptıkları anlaşıldı

İki köylüye (mal yok) diyen bir yahudi firmasının gizli deposu meydana çıkarıldı, içerde 100 top kumaş bulundu

Ticaret Müdürlüğü ve Fiyat Mürakabe Bürosu son zamanlarda şehrimizdeki en büyük bazı ticarethanelerin kâr hadlerini yükseltmek için buldukları bir sahtekârlığı meydana çıkarmış bu yük ticarethanelerin Ticaret Odasına müracaat ederek kendilerini toptancı tüccarlar meyanından çıkartarak perakendeciler meyanına koydurmıya teşebbüs ettikleri ve bir kısmının da bunda muvaffak oldukları tesbit edilmiştir. Bunların yekûnları bir hayli kabarıktır. Müracaat edenler son günlerde pek çoğalmıştır.

Yapılan tahkikata göre, buna sebeb, meselâ kumaş satışlarında topdancı kârının evvelce yüzde on beş iken bilâhare % 10 na indirilmesine mukabil perakendeci kârının yerli kumaşlarda % 20 ve ecnebi kumaşlarda da % 25 oluşudur.

Bu şekilde bu ticarethaneler, mallarını gizli ardiyelere çekerek perakendeci gibi davranmakta ve elde edecekleri kârı, kendiliklerinden yükseltmektedirler. Fiyat Mürakabe bürosu dün bu şekilde hareket eden bir çok firma isimleri tesbit etmiş, Ticaret Odasından şimdiye kadar müracaat edenlerin isimlerini de istemiştir.

(Sonu sayfa 2 sütun 6 da)

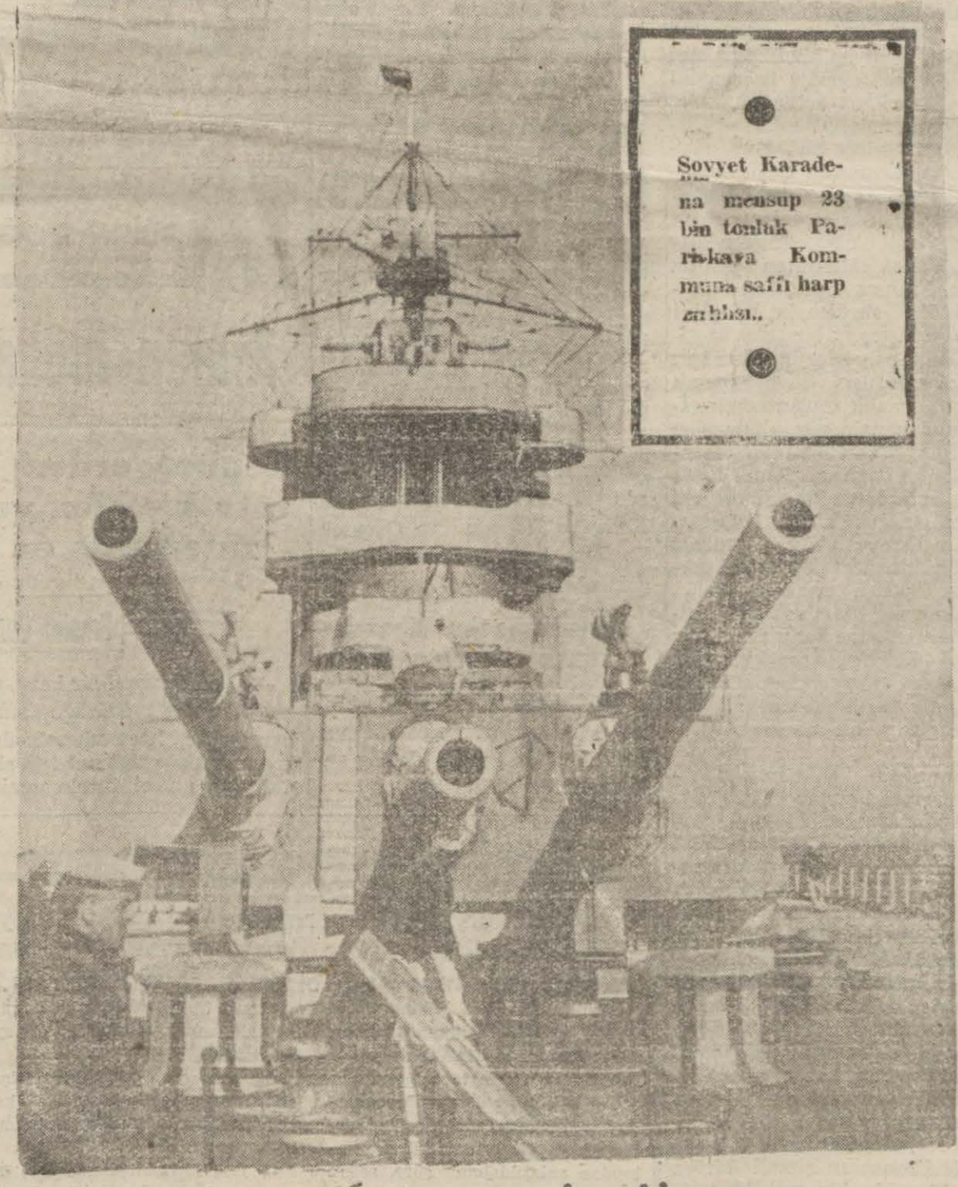

Harp vaziyeti

Rus donanması ne yapabilir?

Bütün Sovyet limanları düşman eline geçecek olursa

Donanma, ya teslim olacak, ya kendi kendini batıracak, veyahut da bitaraf bir limana iltica edecektir

Denizcilik mütehassısı
A. Barbarosoğlu

Karadenizdeki Sovyet donanması ne yapabilir?

Kırım ve Kafkasya istikametindeki Alman hareketi, bu hareketin bir neticesi olarak "Odesa,, "Nikolayef,, liman ve üslerinin düşman tarafından zaptı ve "Sivastopol,, limanının tehlikeye girmiş bulunması bütün gözleri Sovyetlerin Karadenizdeki kuvvetleri üzerine çekmiştir.

Evet, Karadeniz Rus donanması ne yapacak?

Bu suale mümkün olduğu kadar sıhhatle cevap verebilmek için evvelâ Karadenizdeki Sovyet filolarına bir geçit resmi yaptıralım, bu kuvvetin bu denizde şimdiye kadar istifade ettiği liman ve üsleri gözden geçirelim, bundan sonra da akla gelen bütün ihtimalleri birer birer tetkik suretiyle Rus donanmasının mantıkan ne yapması lâzım geleceği kendiliğinden anlaşılmış olur.

Karadeniz Sovyet filosu

Karadenizde Sovyetlerin 23 bin tonluk "Pariska Kommuna,, adlı bir saffı harp gemisiyle, orta boyda ve bir hayli yaşlı dört zırhlısı vardır

(Sonu sayfa 3 sütun 1 de)

Japon tehlikesi büyüyormuş!

Londraya göre

İlk tehdit edilecek yer Birmanya

Londra, 4 (a.a.) — Gazeteler, bilhassa Daily Mail ve Nevs Chronicle büyümekte olan Japon tehlikesine işaret ediyorlar. Bunun ilk noktası altında bulunmanya yolu olduğu fikrinin Birler. Bu suretle İngiltere ve Birleşik Amerikadan Tchoungkinge gönderilmekte olan malzeme sevkiyatı kesilmiş bulunacaktır.

Canberra, 4 (a.a.) — Avustralya deniz aşırı kuvvetleri kumandanı general Beamey, harp kabinesi ve harp meclisi ile görüşmek üzere gelecek hafta Avustralyaya gelecektir. Bu haberi veren Avustralya başvekili M. Curtin, imparatorluğun, Japonya karşısındaki durumun yeniden tetkik edilmekte olduğunu da ilâve etmiştir.

Felemenk Hindistanında hazırlık

Batavya, 4 (a.a.) — Felemnek

(Sonu sayfa 3 sütun 7 de)

"Basın birliği dışında kalanlar için,,

Yazan: AKA GÜNDÜZ

Profesyonel gazeteciliğimizin 39 uncu yılını bitirmek üzereyim. Hiç bir zaman ayrılmadığım ve ölünceye kadar ayrılmıyacağım mesleğimin en güzel gününü bugün gördüm. Çünkü mesleğim ilk defa kanunlaşmış ve ilk defa kanununca kongresini kurmuştur. Bizden sonra gelecekler çok daha mutlu olsun. Bizden sonra gelecekler uzun inkılâb devirlerinde omuzlarımıza yüklendiğimiz kutsal yüklerden bir ân yılmadığımızı örnek edinsinler.

Benim kongre ve birlik için söyliyecek bir sözüm yoktur, sadece ömrümün en tatlı heyecanını geçirdiğimi söylemekle mak sada geçeceğim.

Maksadım şudur: Kongrede temiz mesleğimizin temiz yolunda çalışan meslektaşlarımızın bir çoğu vazifeleri icabı toplanmada bulunamadılar. Onların bu vesile ile başımı ak saçlı eden kırk yıllık mesleğimin bütün heyecanı ve sevgisile buradan selâm ederim. Kendileri burada bulunmadılar, fakat temiz varlıkları gönüllerimizde idi.

Sonra: Temiz Türk basın mesleğinde, temiz yolda çalışırken Tanrının rahmetine kavuşan aziz ölülerimizi saygı ile anarak susuyorum.

1 NUMARALI MİLLET DÜŞMANI
VEREM
Doktor Fahri Can'ın bu çok kıymetli yazısını 4 üncü sahifemizde bulacaksınız.

İtham ediyorum!.

Fransaya hiyanet eden adamlar

Yazan: A. Simone — 61 — Çeviren: H. Cahid Yalçın

Fakat Bonnet ümidini kesmemişti. Fransız - Alman müzakerelerinin muvaffakiyetli surette nihayet bulduğunu, Hitlerin hariciye nazırının müşterek bir Fransız - Alman beyannamesini imzalamak için Parise geleceğini bildirdi. Bu, Almanyada dünyanın vicdanını o kadar müteessir etmiş olan kıtallerden on bir gün sonra vuku buluyordu.

Ertesi günü, Chamberlain ile Lord Halifax Parise geldiler. Onları halkın hasmane bir nümayişi karşıladı ve şereflerine bir çok resmî ziyafetler verildi. İngiliz nazırları Romayı ziyarete gidiyorlardı. Fransız arkadaşlarile, Duce'ye yapılacak müsaadekârlıkları ve bilhassa İspanyada Franco rejiminin resmen tanınmasını müzakere ettiler. Bunu Akdenizde bir teskin politikasının ilk şartı telâkki ediyorlardı.

Duce bu teskin müzakerelerine totaliter bir cevap verdi. Romanın İngiliz nazırlarının yakında muvasalâtlarını haber vermesinden iki gün sonra, İtalyan Mebusan Meclisinde Fransa aleyhinde şiddetli hissiyatın izhar edildiği görüldü. Kont Ciano tarafından irad edilen bir nutuk esnasında faşist mebuslar "Cibuti, Korsika, Nis!,, diye haykırışmağa başladılar. Fransız sefiri François Poncet, rengi atmış, dimdik, bu manzarayı, Fransız toprakları hakkındaki bu talebi seyretti. Meclisde hükûmet erkânı hayırhah bir tebessümle oturuyorlardı. François Poncet meclisi terkedip çekilmedi.

Bonnet derhal diplomatik muhabirleri çağırdı. Bu hâdiseye değerinden fazla bir ehemmiyet atfetmemelerini rica etti. Bunun resmî İtalyan tavır ve hareketini temsil etmediği kanaatinde bulunuyordu. O akşam, peyklerinden bazıları Paris gazete idarehanelerini dolaşarak havadisin ehemmiyeti tahfif edilmiş olduğunu tahkik etmek istediler. Bir kaç namuskârane istisna ile, gazeteler Bonnet'nin sözünü dinlediler.

Yine 3 Teşrinisanide, Parisde polis muhafızları ve askerler seferber edilmişti. Yirmi dört saatlik bir umumî grev hüküm sürüyordu. Münih taraftarı seflerin idaresinde bulunan birlikler bu greve lâkayd kalıyorlarak, Bütün emsalinin dört gün sonra ilân edilmişti. Bu da hükûmetin gayet şiddetli mukabil tedbirler almasına imkân verdi. Grev yapmış bütün sivil müstahdemler derhal işlerine nihayet verilmek tehdidine maruz kaldılar. Şimendifer işçilerine işte böyle yapıldı. Birlik liderleri Parisdeki âmme hizmetlerini işçilere yol vermek yolundaki tedbirleri arasına sokmadılar.

O akşam, Daladier radyoda bir hitabede bulundu. Bu bir galibin nutku idi. Grevcilere karşı derhal zecrî tedbirler alınmıştı. Binlercesinin üzerine ateş açılmıştı. Yüzlercesi tevkif olunmuş ve üstünkörü bir muamele ile haklarında hüküm verilmişti.

Kânunuevvelin ilk günlerinde Parisi nazi beşinci kolunun en ileri gelenlerinden birine kapılarını açtı: Goachım Von Ribbentrop Fransız payitahtına rahatça girdi. Nümayişlerden korkuyordu. Fakat mütekabil Fransız - Alman hudutlarını kat'î olarak tanıyan beyannamenin imzası büyük bir tantana ile yapılmıştı. Bu yeni "kâğıt parçası,, radyolarda, gazetelerde göklere çıkarılıp duruyordu.

Fransız tarihinde ilk defa olarak bir resmî hükûmet işi bir ırk temeli üzerine istinad ettirilmiş bulunuyordu. Kabine nazırlarından yahudi Georges Mandel ile Jean Zay Her Von Ribbentrop şerefine verilen resmî ziyafete davte edilmemişlerdi. Bahriye nazırı Campinchi'nin karısı bir protesto nişanesi olmak üzere ziyafete gelmedi. Jeanneney ile Herriot da böyle yaptılar.

Fransız - Alman beyannamesinin müzakerelerini idare etmiş olan François Poncet Berlinden çektiği son telgrafında, Goebbelsin bir cümlesini naklediyordu. Alman propaganda nazırı "hiç olmazsa bir bilet satın almak fedakârlığını yapmamış bir adamın piyangoda kazanması ihtimali yoktur,, demişti.

Daladier ile Bonnet bir piyango bileti satın aldılar: Bu Hitlerin bir vâdinden ibaretti. Buna mukabil pek yüksek bir fiyat ödediler: Fransanın Çekoslovakya ile ve Sovyet Rusya ile ittifakını feda ettiler. Kendilerine boş bir kâğıt çıktı.

Otto Abetz Ribbentrop'a refakat ediyordu. Bu, Fransız - Alman işlerinde bir mütehassıstır. Sonradan meydana çıktığı üzere, Fransada nazi casusluğunun ve naziler hesabına rüşvet verenlerin başlarından biri idi. Abetz bilhassa keyifle bir hikâye anlattı: Münih buhranı esnasında Hitlerin Alman ordusunun yenemiyeceği bir mukaveme te tesadüf edebilmesinden bir aralık korktuğu zaman nasıl hiddetlendiğini hikâye ediyordu. Hitlerin, kendi haysiyetini kurtarmak için, icabederse, Ducenin tavassut teklifine teşebbüs etmesini o hiddet esnasında Duce ile kararlaştırmış olduğunu söylüyordu. Demek oluyor ki Chamberlain ile Bonnet teklif etmemiş olsalardı bile Mussolini nasıl olsa imdada koşacaktı. Fakat o zaman Münihte İngiliz ve Fransız liderlerinin vaziyeti çok daha kuvvetli olacaktı.

Ribbentrop Paris konuşmalarında Bonnet'nin "şarka doğru ilerilemek,, hususunda Almanyayı serbest bıraktığını sonra iddia etmiştir. Hangisinin sözüne inanmak lâzım geleceğini kestirmek zordur. Her halde, konuşmalardan bir kaç gün sonra, Bonnet Mebusan Meclisi hariciye komisyonuna gitti ve şarkta Almanların daha başka fütuhatını beklediğini söyledi. Eğer Lehistan ile Sovyetler Birliği hücuma uğrıyacak olurlarsa Fransanın Fransız - Leh ve Fransız-Sovyet misakları dolayısile mevcut vecibelerini ifa edip etmiyeceği kendisinden soruldu. Bonnet verdiği cevapta bu iki memleketin nazi Almanyaya karşı kendi kendilerini müdafaaya kadir olabileceklerine ihtimal vermediğini söyledi. Şarka doğru daha fazla Alman ilerileyişinin Fransanın stratejik vaziyetini ihlâl etmiyeceğini de ilâve etti. Bu sözler kâfi derecede açıktı. Yalnız Berlin değil Moskova da bunları itina ile not etmiştir.

İtalyadaki Fransız aleyhtarı nümayişler, bunları örtbas etmek için sarfedilen gayretlere rağmen, Fransada tedricen duyuldu. Halk arasında büyük bir infial husule geldi. Mutad surette Mussolininin usullerine sempati besliyen büyük iş âlemi bile Fransız arazisi üzerindeki bu talepleri son derece manasız ve zevksiz buldu. Bunların fikirleri diktatörlere küçük milletleri yutmalarına, bu türlü bir siyasetin tazammun ettiği müsaade etmek suretile onları satın almak kabil olabileceğinden ibaretti. Fakat Münihten pek az sonra Fransız toprakları hakkında ileri sürülen bu talepleri zımnî uzlaşmaya bir tecavüz gibi telâkki ediyorlardı. Onun için itiraza kalktılar. Süveyş kanalı şirketi, senelik toplantısında, İtalyanın kanala göz dikmesine karşı gayet sert bir tavır takındı. Bunun üzerine, Mandel şu mütaleada bulundu: "Şimdi kendimizi emniyet altında hissedebiliriz. Süveyş şirketi Fransız şerefini kurtaracaktır, tabii bermutad temettü tevzii suretile!,,

Münih aleyhtarı nazırlar İtalyan tahriklerine karşı resmî bir mukavemet ve itiraz vaziyeti alınmasını talep ettiler. Bundan dolayıdır ki Mebusan Meclisi şimdi garip bir manzara gördü:

Bonnet'nin, "sulh muahedenamelerinin üzerine beyaz bayrağı çekmiş olan adamın,, metin mukabelesi. İtalyanın 1935 kânunusanisinde Laval tarafından imza edilmiş olan Roma itilâfını feshettiğini ise meskût geçti. Mebuslara bir karış Fransız toprağının bile terkedilemiyeceği hakkında teminat verdi. Mebuslar ağızdan ağıza dolaşan yeni bir nükteye hazin hazin gülümsediler. "Fransız hükûmeti galiba Bonnet'yi satın almış!,,

Daladier umumî grevi ezdikten sonra her zamankinden ziyade Napoléon tavrını takındı. Şimdi Fransanın şimalî Afrika topraklarında bir cevelân yapmağa karar verdi. Bunda iki maksadı vardı: İtalyan taleplerine karşı Fransanın cevabını ifade etmiş olacaktı; bundan başka, ana vatan ile müstemlekeler arasındaki bağları kuvvetlendirecekti. Zihninde başka bir sebeb daha gizli idi. Fakat az bir cevelân Bonnet'nin Başvekâlet için beslediği arzuları sarsabilirdi. Daladier'nin kâtibi bana şöyle diyordu:

"Bu seyahet, ümit ettiğim muvaffakiyeti temin ederse, Bonnet'nin yelkenlerindeki rüzgârı uzun bir müddet için boşaltmış olacağız.,,

(Arkası var)

Berberlik imtihanına giren küçük kızlar

Kadın saçı yapan kadın berberlerin dün Esnaf Cemiyetleri Merkezinde imtihanları yapılmıştır. İmtihana bir çok yaşları küçük kızlar da girmiştir. Muvaffakiyet nisbeti azdır.

ŞEHİR HABERLERİ

Şehir Meclisinin içtiması

Vali Lûtfi Kırdar, Belediyenin bir senelik faaliyetini izah etti, Asker ailelerine 2.700.000 lira dağıtılacağını söyledi

İstanbul Şehir Meclisi dün saat 15 de Vali ve Belediye Reisi Doktor Lûtfi Kırdarın riyaseti altında toplanmıştır.

Celsenin açılmasını müteakib geçen celsenin zaptı okunmuş ve müteakiben, Vali ve Belediye Reisi Doktor Lûtfi Kırdar tarafından İnönü gezgisinde dikilecek heykelleri münasebetiyle Milli Şef İsmet İnönüne çekilen telgrafa gelen cevab okunmuş ve alkışlanmıştır.

Bundan sonra söz alan Vali ve Belediye Reisi Doktor Lûtfi Kırdar bir senelik Belediye ve Vilâyet faaliyetini gösteren uzun nutkunu okumuştur. Doktor Lûtfi Kırdar nutkuna meclisi selâmlayarak başlamış ve sözlerine muhtelif belediye daire ve müesseselerinin faaliyetleri hakkında geniş izahat vererek devam etmiştir.

Vali ve Belediye Reisi Doktor Lûtfi Kırdar muhasebe teşkilâtından bahsederken asker ailelerine yapılan yardıma bilhassa temas etmiş ve bu yardımın ayda 225 bin lirayı bulduğunu, bu suretle bir sene zarfında asker ailelerine 2.700.000 lira gibi muazzam bir para tevzi olunacağını söylemiştir. Lûtfi Kırdar müteakiben Maarif, İktısad, Sıhhat, Darülâceze, Seferberlik, İtfaiye, Ziraat, Veteriner, Mezarlıklar, Hukuk İşleri, Elektrik, Tramvay, Tünel İşletmeleri, Sular İdaresi, Şehir Tiyatrosu ve Konservatuvarın bir senelik faaliyetini hülâsa etmiş ve ümran hareketlerine geçerek bu işe sarfedilen paraların bir hesabını vermiştir. Buna nazaran Belediyeler Bankasından şimdiye kadar alınan 4.445.000 liranın 4 milyon lirası istimlâk işlerine tahsis olunmuştur.

Vali ve Belediye Reisi daha sora şehrin muhtelif kazalarında bir sene zarfında yapılan yol inşaatına işaret etmiş ve bunlar hakkında mufassal izahat vererek sözlerini şöyle tamamlamıştır:

"— Bizzat Cümhuriyet hükûmetimizin bizi daima takviye eden yüksek müzaheretleri muvaffakıyetlerimizin başlıca âmilidir. Bu itibarla başta Millî Şefimiz İsmet İnönüne karşı şehrimizin minnet ve şükranlarını tazimlerimizle arzetmeyi ve İstanbulumuzun değerli evlâdı Başvekilimiz Refik Saydama ve Cümhuriyet Hükûmetine ve büyüklerimize bağlılıklarımızı ve teşekkürlerimizi burada huzurunuzda ifade etmeyi bir vecibe bilirim. „

Vali ve Belediye Reisi Doktor Lûtfi Kırdarın bu izahatı alkışlanmış ve tasvip olunmuştur.

Müteakiben söz alan Meclis âzasından Sırrı Enver Batur, ve Meliha Avni Süzen, Vali ve Belediye Reisini, İstanbulun imarına karşı gösterdiği alâkadan dolayı tebrik ve kendisine şehir namına teşekkür etmişlerdir.

Meclis bundan sonra beş dakika tatil edilmiş ve ikinci celsede ruznamede bulunan mazbatalar alâkalı encümenlere havale olunmuşlardır. Meclis cuma günü toplanacaktır.

İnönünün iltifatları

İstanbul Şehir Meclisinin, Milli Şef İsmet İnönü'ne şehrimizin minnet ve şükranlarını arzetmek üzere İnönü gezgisinde bir heykelini dikmeğe karar verdiğini yazmıştık. Bu karar Vali ve Belediye Reisi tarafından Milli Şef İnönüne bildirilmiş ve Reisicümhurumuz Doktor Lûtfi Kırdar'a aşağıdaki cevabı göndermişlerdir.

Dr. Lûtfi Kırdar
İstanbul

İstanbul Belediyesinin iyi yürekli duygularına çok teşekkür ederim.

Belediyenin kararını sevgisinin bir işareti olarak alıyorum.

İNÖNÜ

Osmanlı Bankası

Hey'eti umumiye içtimaı ayın 26 sında Londrada yapılıyor

Osmanlı Bankasının beynelmilel vaziyet dolayısiyle 1940 senesinde toplanması lâzım olan umumî merkez heyeti umumiyesi, vaziyetin düzelmesi hasebile, bu ayın 26 sında Londrada içtimaa davet edilmiş, keyfiyet bankanın en büyük şubelerinin bulunduğu memleket Osmanlı Bankası bildirildiğinden teamülen evvelâ Türkiye, ve diğer şark memleketlerile Balkan memleketlerinde bulunan şubelerinin ayrı ayrı heyeti umumiyeleri yapılır ve bilâhare umumî merkez içtimaa çağırılırdı. Geçen sene bu içtimalardan bir kısmı yapılmış, diğer bir kısmı yapılamamıştır. Merkezi umumide yapılan heyeti umumiye içtimaına bankanın bu memleketlerdeki hükûmet komiserleri de iştirâk edeceği için bu seneki içtimaa Kambiyo Borsası ve Osmanlı Bankası komiseri İhsan Rifat gidecektir.

Türk-Yugoslav ticaret anlaşması feshedildi

1660 sayılı Türkiye - Yugoslavya ticaret ve seyrisefain mua hedesile ayni tarihli klering anlaşması feshedilmiştir.

Yeni ekmek

İntizamsızlığın önüne geçecek kat'î tedbirler alındı

Ekmek, dün sabahtan itibaren fırınlarda normal şekilde imal olunmağa başlamış, bu itibarla fırınlardaki izdiham tamamen zail olmuştur. Bu vaziyete mukabil belediye ekmek tevziatındaki intizamsızlığın bir daha vuku bulmaması için lâzım gelen bütün tedbirleri almakta devam edecek ve fırınların kontrolünü ayni şiddetle icra edecektir.

Dünden itibaren piyasaya yüz de 96 - 97 randımanlı yeni tip ekmek çıkarılmaktadır. Bu ekmek eskisine nazaran biraz siyah olmakla beraber lezzetli ve doyurucudur.

Millî Şefin Üniversitemize iltifatları

Reisicümhur İsmet İnönü, Üniversite gençliğinin tazim ve bağlılık telgrafına şu cevabı vermişlerdir.

Üniversitenin temiz duygularına ve gençlerimizin azimli ve çalışma heveslerine çok teşekkür ederim.

İSMET İNÖNÜ

Hermineyi muayene etmiş isem...

Parayı alırken raporu vermekte tereddüt etmiyen Ermeni doktor, Adliye koridorlarında "başımı yakmış isen memnun oldun?,, diye bağırıyordu

Birinci sulh ceza hâkimi Reşid Nomer dün Beyoğlunun tanınmış doktorlardan birisini sahte rapor vermek suçundan tevkif etti.

Tevkif olunan doktor Beyoğlunda icrayi tababet eden Vartan Durduryandır. Okunan tahkikat evrakından anlaşıldığına göre, asliye ceza mahkemelerinden birisinde emniyeti sui istimal suçundan dolayı muhakeme edilmekte olan Hermine adında bir Ermeni madamı geçenlerde mahkemede hakkında verilecek kararı geciktirmek için doktora müracaat etmiş ve:

— Mahkemeye gitmek istemiyorum. Bana hasta olduğuma dair bir rapor ver! demiştir. Doktor Vartan bu teklifi kabul etmiş ve vizita ücretini alarak kadına boğazından hasta olduğuna, bir kaç gün sokağa çıkamıyacağına dair bir rapor vermiştir.

Hermine bu raporu mahkemeye göndermiş, ancak, kendisinden davacı olanların:

— Biz bu sabah Hermineyi gördük. Hiç bir şeyi yoktu. Bu rapor yalandır! demeleri üzerine mahkeme işin mahiyetini meydana çıkarmak üzere adliye tabibini Herminenin evine göndermştir. Adliye doktoru Hermineyi bulmuş muayene etmiş ve kendisinin sapasağlam olduğunu tesbit ederek mahkemeye raporunu vermiştir.

Bunun üzerine doktor ile Hermine yakalanmış ve dün de adliyeye sevkedilmiştir.

Öğleden sonra sorgu için birinci sulh ceza hâkiminin huzuruna çıkarılan doktorun nutku tutulmuş kekeliyerek:

— Ben Hermineyi muayene etmiş isem hasta görmüş idim. Bu işlerden bir şey anlaamorum.» diyip duruyordu. Hermine de doktor gibi inkârda ısrar ediyor:

— Hasta idim. Doktoru çağırttım. Beni muayene edince «sen bugün sokağa çıkamıyacaksın» diye bana bir rapor verdi. İnan olun ki hasta idim. Yalan söylemeorum» diye çırpınıyordu.

Fakat hâkim, suçun mahiyetine binaen doktor Vartan Durduryanı yalan yere sahte rapor vermek, Hermineyi de hilâfı hakikat beyanda bulunmak suçundan tevkife karar verdi ve tevkif müzekkeresini kesti.

Suçlular jandarmaya teslim edilmek üzere aşağıya indirilirken şiddetli bir münakaşaya girişmişlerdi.

Doktor:

— Başımı yakmış isen memnun oldun! diye bağırıyor, Hermine de:

— Sen doktorsun, ka, bu gibi şeyleri sana ben öğreteceğim. Vermiye idin raporu! diye suçu üzerinden atıyordu.

HARBİN DOĞURDUĞU MESELELER

Alman muvaffakıyetinin sırrı

Cephe gerileri ve ikmal işleri için tatbik edilen yeni strateji ve taktik, zaferlerde en büyük âmil oluyor

Yazan: Emekli General Kemal Koçer

Beslenmiyen bir harp, muvaffakıyetsizliğe sürükler. Cephe, her muharebe durumunu karşılayabilmek için silâh, takyitlere tâbi tutulmamalıdır. Cephanenin tasarrufu, rolün müsbet neticeye iysalinde menfî tesiri haizdir.

Büyük harpte Almanya, cepheyi beslemek için, tank gibi mühim ve zaferde âmil malzemenin imalinde bile fedakârlığa mecbur kalmıştı. Sarfiyata bir mikyas tayin edilemiyor, darüssınaalar cephenin taleplerine cevap veremiyorlardı. İstikbalin ihtiyaçları düşünülememişti. Harbin bir iki meydan muharebesiyle sona ereceği sanılmıştı. Politikaya vecheler verememiş, ihtilâtlar kestirilememişti. Gerçi, her iş evi ve her san'at eri, cephe için çalıştırılıyordu. Fakat mesaiyi bir programa raptetmek ve verimi arttırmak, zamana, ihtisas ve ham maddeye lüzum gösteriyordu. Silâhın yüksek karakteri de düşünülmiye değerdi. Bütün bu işleri dört harp yılına sığdırmak ise, imkânsızdı.

Fransada, parlâmento kontrolleri yüzünden, istenilen nisbette bir hazırlık yapmış değildi. 915 büsbütün yeni plânlarla teşebbüslere girişmeyi mecbur kılmıştı. Siper muharebeleri, miktarı geçtikçe artan silâha, malzeme ve cephaneye ihtiyaç göstermişti. Cihan kaynakları Fransız cephesine kurulan barajda ikmale büyük bir sed çekememişti. Bir meydan muharebesi için sahra topu başına 10 binlerce mermi tahsis ediliyordu.

Cephane hesabında "tren,, kıyasî vahid olmuştu. Hinterland, bu hayatı yaşatabiliyordu. İkmal menbaları, küre parçaları idi!

İzonzo cephesi tâli bir ehemmiyette idi. Burada bile tekniğin her yardımından istifade edilmişti. Tahiye sahasında ikmal için dekovil, varagele tesisleri dikkati câlipti. Muharip, makineleşmiş, âdeta bir daimî tahkimat manzumesi tesis edilmişti. Oynak muharebeler yapan Rumanyadaki müttefik ordular da mümkün her vasıtaya sahiptiler. Günde bir topun 500 mermi sarfettiği de vâki idi. Halbuki bu miktar cephaneyi taşımak o zamanki teşkilâta göre bir mesele idi.

Büyük harbin elemlerini, Versay diktatının ağır yükü altında 15 yılı inlemekle çeken Alman-

(Sonu sayfa 4 sütun 1 de)

Kin, intikam!

Rakibini ağır surette yaralıyarak yere serdi

Aksarayda oturan Salih adında birisi, bir müddet evvel karısı Neriman ile geçimsilik yüzünden ayrı yaşamağa başlamış ve bir taraftan da boşanmak üzere mahkemeye müracaat etmiştir.

Salih bu sıralarda karısının Emin adında birisi ile metres hayatı yaşadığını öğrenmiş ve dün yolda ikisine tesadüf edince kendisini kaybederek Eminin üzerine atılmış, tabanca kabzesile başından yaralamıştır.

Yaralı Emin tedavi altına alınmış, carih yakalanarak adliyeye teslim olunmuştur.

★ Vatman İslâm idaresindeki 267 numaralı tramvay ile Yedikuleye giderken, Merhaba sokağında kömür boşaltan arabacı Hüseyinin 3225 numaralı arabasına çarpmış, arabayı parçalamıştır.

İnsanca bir zayiat olmamıştır.

Tarihî Türk musikisi konserlerinden ikincisi dün verildi

İstanbul konservatuvarının hazırladığı tarihî Türk musikisi konserlerinden ikincisi dün akşam saat 21 de Fransız tiyatrosunda verilmiştir.

Konserde Zekâi Dede, Tellâl zade, Emin ağa ve Mustafa çavuşun eserlerinden müteşekkil 15 parça çalınmış ve çok alkışlanmıştır.

Konservatuvarı bu muvaffakiyetinden dolayı hararetle tebrik ederiz.

DÜŞÜNÜŞLER

Garson meselesi

Yazan: Yaşar Nabi NAYIR

Lokanta ve gazinolarımızın pahalılık ve pislik gibi sözde mücadele edilmesine rağmen, bir türlü düzelemiyen iki büyük derdi yanında bir de garson meselesi vardır.

Bu gibi âmme müesseselerinde, yenilen ve içilen şeylerin nefaseti ve ucuzluğu yanında aradığımız bir başka vasıf da servisin intizamıdır. İki yemek arasında yarım saat beklemeye mecbur kalır, verdiğiniz emirler bir türlü yerine gelmez, telefonik garsonların serkeşliğile karşılaşırsınız elbette ki iştihanız kaçar.

Garson diyip de geçmiyelim. Güç bir meslektir bu. Herkes beceremez. Herkesin beceremediğini de her gün her yerde karşılaştığımız garsonların büyük bir kısmı bize isbat ediyor.

Garson görürsünüz, yedi sekiz masadan emirleri birer birer toplar, kendisine bildirilen tafsilâtlı arzuları dinler. Sonra koşarak kaybolur ve bir lâhza sonra, ellerinde bir canbaz maharetile taşıdığı türlü türlü, çeşit çeşit tabaklar, şiseler ve bardaklarla gelerek, bir ân bile tereddüt etmeden herkesin istediğini önüne bırakıverir. Gene garson görürsünüz size ne istediğinizi sorar.

Mesel: "çay!,, dersiniz. Gider, yarım saat dolaşır. Sonra gelir, tekrar ne istediğinizi sorar. Arzunuzu tekrarlarsınız. Yine kaybolur ve bir yarım saat daha geçtikten sonra elinde bir kahve fincanile karşınıza dikilir.

Doğramacıdan ihtisas aranır: çivi çakmasını, rende vurmasını bilmiyen adam bir doğramacı yanında iş bulamaz. Berberden ihtisas aranır: Makas oynatmasını, ustura kullanmasını bilmiyen adam herkesin kafasını tecrübe tahtası yapamaz. Fakat aynı derecede bir ihtisas işi olan garsonluk için hiç bir ehliyet aranmaz. İşsiz kalmış her adam, mütevazi bir gündeliğe veya sadece bahşişe razı olmak şartile en iyi müesseselerde garson olabilir.

Garsonların sık sık değişmesinin sebebi de budur. "Ne iş olsa yaparım,, teranesile garsonluğa başlayan adam, bir hafta sonra daha kazançlı bir iş bulunca çalıştığı lokantayı ve ya kahveyi bırakır, oraya gider.

Bir garson mektebi mevcut olduğunu işitir duruyuz. Çalışmalarının verimi hakkında bir fikrimiz yok. Ancak bildiğimiz odur ki, her gün karşımıza çıkan düzinelerle garson içinde bu mektepten çıkmış bir tanesine rastlamak mümkün olmaz.

Her garsondan bir ihtisas vesikası aranmalı diyeceğim, amma, bu vesikayı kim verecek ve kim takip edecek? Bu işlerle yorulmadan ve bıkmadan uğraşacak bir teşkilât: İşte daha önce ihtiyacımız bunadır.

Bursa Valisi şehrimizde

Bursa Valisi B. Refik Koraltan şehrimize gelmiştir. Şehrimizde bir hafta kadar kalacak olan B. Refik Koraltan bir arkadaşımıza Bursayı alâkadar eden muhtelif işler hakkında şu izahatı vermiştir.

"— Şehircilik mütehassısı Prost bir haftadanberi Bursada bulunmakta ve Bursanın tafsilât plânlarını hazırlamaktadır. Mütehassıs bunları en kısa bir zamanda bize teslim edeceğini temin etmiştir. Bu plânlar vekâlet tarafından tasdik olunur olunmaz derhal tatbikatına geçilecektir.

Yeni Sabah

ABONE BEDELİ

	Türkiye	Ecnebi
SENELİK	1400 Krş.	2700 Krş.
6 AYLIK	750 »	1420 »
3 AYLIK	400 »	800 »
1 AYLIK	150 »	280 »

TAKVİM

HİZİR 184 GÜN 309 AY 11

1360	5	1357
ŞEVVAL	2. Teşrin	1. Teşrin
15	1941	23

ÇARŞAMBA

Güneş	Öğle	İkindi	
1.34	6.56	9.42	Ezanî
6.36	11.58	14.43	Vasatî
Akşam	Yatsı	İmsak	
12.00	1.33	11.53	Ezanî
17.01	18.35	4.56	Vasatî

HARP VAZİYETİ

Rus donanması ne yapabilir?

(Başı 1 inci sayfada)

Beheri (9000) tonluk iki yeni ...inin de Karadenizde hizmete girmiş olması ihtimalini Alman kaynakları ileri sürüyorlar. Bu zırhlılardan başka oldukça yeni (3) seri kruvazör, beheri (2700) tonluk (3) filotillâ rehber gemisi, (15) muhrip, bir kaç torpidobot ve (40) kadar da denizaltı gemisi vardır.

Alman membaları bu (40) denizaltı gemisinden (12) tanesinin büyük, (15) tanesinin orta boyda ve mütebakisinin de küçük teknelerden ibaret olduğunu ifşa ediyorlar. Maahaza harp halinde bir düşman kaynağının verdiği bu rakamları ihtiyatla karşılamak gerekirse de bugün Karadenizde hizmet gören Sovyet harp gemilerinin bu miktardan fazla değilse de noksan da olmadıklarına muhakkak nazarile bakabiliriz.

Liman ve üslere gelince ...

Yukarıda hülâsatan müfredatını arzettiğimiz deniz kuvvetleri Karadenizde başta "Nikolayef,, tersaneleri olmak şartiyle "Odesa", "Simfersopol", "Sivastopol" "Feodosya"' "Novorosisk" ve "Batum,, limanlariyle bir Rus Marmarası diyebileceğimiz "Azak denizi,, nin bahşettiği imkândan istifade ederdi.

Lâkin Karadeniz sahilindeki başlıca limanlar düşman istilâsına maruz kaldıktan ve Azak denizi ile Kırım Yarımadası düşman ateşine maruz bir hale geldikten sonra bugün hâlâ Karadenizde hâkimiyeti elinde bulunduran Sovyet donanmasının çok müşkül bir vaziyete düşmüş olduğu muhakkaktır.

Zaten Odesa harp limaniyle Nikolayef'de havuz ve tersaneden mahrum kalmak bile haddi zatinde Sovyelterin Karadeniz filoları için çok mahsûs bir zaya teşkil ederken bu kuvvetin "Azak denizi,, limanlarını ve "Sivastopol,, u elden çıkarması kendisini başlıca membalarından da mahrum edecek ve bu kuvveti âdeta üssüs, limansız ve bir nevi havada muallâk imiş gibi gerçekten acaib bir duruma düşürür.

Vâkıâ "Sivastopol,, da düşse, Almanlar ve müttefikleri Azak denizinin bütün kıyılarını işgal etseler de Novorosisk gibi mühim bir demiryolu hareket noktası ve "Batum,, gibi ancak Hazer denizine ve (Fifiis) üzerinden Türkiyeye giden bir demiryolu şebekesinin müntehasını teşkil eden limanlardan istifade mümkünse de modern ve asrî bir deniz kuvvetinin bütün ihtiyaçlarını yalnız ve münhasıran bu tâli limanlardan temin etmesi mümkün olamaz.

Mukadder akıbet ne olabilir?

Binaenaleyh "Sivastopol" la Kafkasyadaki diğer Rus limanları da düşmanın eline geçecek olursa Karadenizdeki Sovyet filoları için şu ihtimallerden birini tercih ve kabul icap eder:

1 — Düşmana teslim olmak;

2 — Düşmanın eline geçmemek için sığ veya derin sularda kendi kendini batırmak;

3 — Gene düşman eline geçmemek için bitaraf bir limana iltica etmek.

Sovyetler hiç şüphe yok ki deniz kuvvetlerini müstevlilere teslim etmezler. Bugün düşmanın itiraf ve teslim ettikleri veçhile Sovyet neferi kahramanca dövüşmekte ve yurdunu adım adım müdafaa etmektedir. Kara askeri erkekçe ve merdçe dövüşen bir milletin denizcisi gemilerini kendi eliyle düşmana teslim etmek zilletini elbet kabul edemez. Şayet karşılarında bir deniz kuvveti bulunmuş olsaydı, hiç şüphe yok ki Karadenizdeki Sovyet bahriyelileri ümitsiz durumlarında o kuvvete hücum edip dövüşe dövüşe batmayı tercih ederlerdi. Fakat o kuvvet yok ve Sovyet donanması hâkim bulunduğu bir denizde üssüz ve limansız kalmak tehlikesine maruzdur.

Teslim olmak ihtimali bertaraf edilince Sovyetler için ya gemilerini esaret zilletinden korumak için, kendi elleriyle imha etmek yahut da bitaraf ve dost bir limana ilticaya sevketmekten başka yapılacak bir şey kalmamaktadır.

Sovyetler harp gemilerini batırmazlarsa hangi bitaraf limana iltica ettirirler? Bir de bu ciheti tedkik edelim: Karadenizde Sovyetlerden başka üç devletin kıyıları vardır: Rumanya, Bulgaristan ve Türkiye.

Rumanya zaten Sovyetlerin düşmanları safında mevki almışlardır. Bulgarlar ise açıktan açığa Sovyetlere muhalif, hattâ muhasım bir tavır ve vaziyet takınmışlardır. Binaenaleyh Karadeniz Rus filosuna ilticagâh olmak üzere Türk limanları kalmaktadır.

Bu yüzden şayet Ruslar bitaraf bir limana iltica mecburiyetini hissederlerse bu bitaraf limanın bir Türk limanı olması yüzde doksan dokuz ihtimal dahilindedir.

Kuvvetin hâkim olduğu bu dünyada

"Amerikan gemilerine kimse taarruz edemez,,

Amerikan gazetelerinin neşriyatı

Nevyork, 4 (a.a.) — Nevyork Post gazetesi yazıyor:

Kuvvetin hâkim olduğu şimdiki dünyada, her hangi bir yerde, her hangi bir sebeble olursa olsun bir Amerikan harp gemisine hiç bir kimsenin taarruz edemiyeceği prensibini tatbik mecburiyetindeyiz. Hiç bir kimsenin ne şimdi, ne de başka bir zaman bir Amerikan vapurunu batırmasına müsaade etmemek lâzımdır. Eğer memleketimizi iyi tanıyor sak öyle zannediyoruz ki, bu prensibi ilerisi için daimî olarak tesis etmek zamanı gelmiştir.

Almanlar 11 İngiliz şilebi ile bir muhrip batırdılar

Berlin, 4 (a.a.) — Alman denizaltılarının Atlântikte ceman 23 bin tonluk 11 ticaret vapuru batırdıkları Alman tebliğinde kaydedilmektedir. Bundan başka üç vapur ve bir muhrip torpillenerek ağır hasara uğratılmıştır.

Alman bombardıman tayyareleri Aberden açığında 3 tayyare tahrip etmişler ve diğer 3 tayyareyi hasara uğratmışlar dır.

En Son Telgraf ve Ajans Haberleri

Almanlar bildiriyor:

Teodosia limanı dün işgal edildi

Moskova cephesinde

Yeniden kuvvet, malzeme ve cephane gönderiliyor

Berlin, 4 (a.a.) — Alman umumî karargâhının tebliğinde ezcümle kaydedildiğine göre Alman ve Rumen kıt'aları Kırımda düşmanı takibe devam etmektedirler. Karadenizde Teodosia limanı işgal edilmiştir. Lenin - grad kesiminde Sovyetlerin iki çıkış teşebbüsü akim kalmıştır. Düşman Alman hatlarına varmadan ciddî zayiata uğratılmıştır.

Kırım açığında bin tonluk bir vapur tayyareler tarafından batırılmıştır.

Moskova üzerinde bir gündüz akını yapılmıştır.

Fin'liler de bir şehri aldılar

Helsinki, 4 (a.a.) — Sonteşrinin biri ile üçü arasında yapılan bir taarruz neticesinde Fin kıtalarının ayın üçünde Kioivistoyu işgal ettikleri resmî Fin tebliğinde bildirilmektedir.

3 Sonteşrin gecesi Sovyet donanması biri büyük, ikisi küçük olmak üzere üç gemi kaybetmiştir. Bunlar Fin maynlarına çarpmışlardır.

Dün gece Sovyet tayyareleri Finlândiyanın cenub sahili üzerinden uçarak Helsinkiye kadar gelmişler ve sabahın saat ikisinde bu şehirde tehlike işareti verilmiştir. Hiçbir bomba atılmamıştır.

Moskova cephesine malzeme gönderiliyor

Stokholm, 4 (a.a.) — Kırımda temizleme hareketinin sür'atle sona ermekte olduğu ... nada Moskova cephesine yeniden mühim miktarda tank ve top gönderilmekte ve bunlar Moskovaya karşı yapılacak yeni ve büyük taarruz için lâzım gelen yerlere yerleştirilmektedir. Bu taarruzun başlıca hangi istikamette yapılacağını anlamak henüz kabil değildir.

Yapılan tahminlere göre Alman kumandanlığı zırhlı birliklerini merkez kesimine sevketmeden evvel sağ ve sol cenahlarda bilhassa şiddetli olan mukavemeti kırmağa çalışacaktır.

Sovyet tebliği

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

Muharebeler Kırımda ve Kalinin çevresinde bilhassa şiddetli olmuştur.

Londraya göre!

Londra, 4 (a.a.) — Son alınan haberlere göre, askerî vaziyet şudur:

Moskova meydan muharebesi en nazik safhasına girmiştir.

Kalinin çevresinde, Ruslar inisiyativi ellerinde tutmaktadırlar.

Moskovanın şimal batısında, Volokolamsk istikametinde, Almanlar hücumlarına devam ediyorlar.

Tula'da Alman tazyiki artmaktadır.

Kırımda, vaziyet vahim telâkki edilmektedir.

Alman notası

Alman büyük Elçiliği, Berlinin Amerikaya verdiği cevabı şifahî bir nota ile hükûmetimize bildirdi

(Baştarafı 1 inci Sayfada)

tasını kendi tahakkümü altına koymak istemiştir. Bu 5 devletten bir tanesine Panama cümhuriyeti ve Panama kanalı da dahil bulunmuştur.

2 — Amerikan hükûmetinin elinde sarki Alman hükûmeti tarafından tanzim edilmiş ikinci bir vesika mevcut bulunmaktadır. Bu vesika, Almanyanın harbi kazandıktan sonra dünyadaki bütün dinleri ilga edeceği hakkındaki plânı ihtiva eylemektedir.

Katolik, protestan, İslâm, Budist ve yahudi dinleri lâğvedilecek, kiliselerin servetleri müsadere olunacak haç ve diğer bütün dinî semboller menedilecek, din adamları tahaşşüt kampları tehdidi ile susturulacaktır. Kiliselerin yerine enternasyonal bir nasyonal sosyalist kilisesi zorla kabul ettirilecek ve bu kiliselerde Alman nasyonalist hükûmeti tarafından gönderilen hatipler vazife görecektir. Mukaddes kitap yerine Führerin (Mein Kampf) kitabı konacaktır. Mesihin salibi yerine gamalı haç ve kılıç ve nihayet Allahın yerine de Führer getirilecektir.

Alman hükûmeti, bu hususat hakkında aşağıdaki müşahedelerde bulunmuştur:

1 — Almanyada merkez ve cenup Amerikasının taksimi hakkında Alman hükûmeti tarafından yapılmış ne bir harita ve ne de dünyadaki dinlerin lâğvı hakkkında bir vesika mevcut değildir. Bunların her ikisi de en adî ve en küstahça sahtekârlıklardır.

2 — Cenup Amerikasının Almanya tarafından fethi, dünyadaki din ve kiliselerin kaldırılarak yerine nasyonal sosyalist bir kilisenin ikamesi iddiaları o derecede boş ve mânasızdır ki Alman hükûmeti bunlarla meşgul olmağı lüzumsuz telâkki eder.

Alman hükûmeti, bu notayı diplomatik yollarla bütün bitaraf hükûmetlere ve bu arada merkez ve cenup Amerikası hükûmetlerine tevdi etmiştir.

Birleşik devletler reisi, 28 ilk teşrin tarihli nutkunda deniz kuvvetleri tarafından bir Amerikan destroyerinin 4 eylülde ve diğer bir Amerikan destroyerinin de 17 İlkteşrinde hücuma uğramış olduğunu bildirmiştir.

Amerikan hükûmeti, sanki ateş açılmasının önüne geçmek niyetiyle hareket eylemiştir. Fakat ateş açılmıştır. Ve tarih, kimin ilk ateşi açtığını tesbit etmiştir. Sanki Amerika hücuma uğramıştır. Hakikatte ise Alman denizaltıları kumandanlarının verdiği haberler ve Amerikan bahriyesi makamlarının resmî beyanatlarına nazaran hâdiseler şöyle cereyan etmiştir:

4 Eylül hâdisesinde bahis mevzuu olan Amerikan Greer torpido muhribi 17 ilkteşrin hâdisesinde ise Amerikan Kearny torpido muhribidir.

Greer torpido muhribi, İngiliz bahriye kuvvetleriyle sıkı askerî işbirliği halinde bir Alman denizaltısını saatlerce takip etmiştir. Bu takib esnasında deniz içinde bulunan Alman denizaltısına denizaltı bombalarile hücum edilmiştir. Ancak bu hücum yapıldıktan ... Alman denizaltısı kendi muharebe vasıtalarını kullanmıştır.

Torpido muhribi denizaltı bombalariyle saatlerce fakat neticesiz olarak takibe devam etmiştir. Kearny destroyeri bir gemi kafilesinin himaye gemisi olarak seyretmekte idi. Bu esnada Atlantiğin başka bir noktasında Alman deniz kuvvetleriyle bir savaşa tutuşmuş olan ikinci bir gemi kafilesinin imdat işaretleri alınmıştır. Bunun üzerine Kearney yolunu değiştirmiştir. Muharebenin cereyan ettiği mahalle gitmiş ve bir Alman denizaltısına, denizaltı bombalariyle hücum eylemiştir. Kearnyin ednizaltı bombaları attığı ve biraz sonra 3 torpil atılıp bunlardan birinin destroyere isabet eylediğini bizzat Amerikan bahriye nazırı Knox teyit etmiştir.

Alman hükûmeti, binnetice şunları müşahede eder ki:

1 — Reis Ruzveltin Amerikan torpido muhriplerinin Alman deniz kuvvetleri tarafından hücuma maruz kaldığı ve bu suretle Almanyanın Amerikaya hücum ettiği hakkındaki beyanatı vâkıalara uymamaktadır ve bizzat Amerikan bahriyesi makamlarının resmî beyanatlariyle tekzip olunmaktadır.

2 — Bilâkis bu iki Amerikan torpido muhribi, Alman denizaltılarına hücum etmiştir. Bu suretle Almanyaya hücum eden Amerikadır. Ve bu Amerikan bahriyesi makamları tarafından da teyit edilmiş bulunmaktadır.

Finlandiya hakkında

Amerikan ve İngiliz teşebbüsleri hiç bir netice vermeyecek mi?

Stokholm, 4 (a.a.) —Bu sabahki İsveç matbuatı M. Cordell tarafından Finlândiya hakkında yapılan beyenatla meşgul olmaktadır. Stokholm gazeteleri bu Anglo - Sakson manevrasının Finlandiya halkı üzerinde hiç bir tesir yapmadığını bildiren mektupları neşretmektedir. Vaşington hükûmetinin yaptığı bu teşebbüsün İngilterenin Finlândiyaya harp ilân etmesini kolaylaştırmağa matuf olduğu âşikârdır.

Son tecrübe

Londra, 4 (a.a.- — Gazeteler Birleşik Amerikanın Finlândiyaya yaptığı ihtarı büyük bir alâka ile takip etmektedir.

Nevs Chronicle gazetesinin diplomatik muhabiri şunalrı yazıyor:

"Hull'un ihtarı, Finlândiyalıları Almanlarla yaptığı ittifakı bozarak demokrasilerle iyi münasebetler idame ve muhafaza etmesi hususuna ikna edebilmek için yapılmış son bir tecrübe sayılabilir.,,

Vaziyette fevkalâde vahamet!

Londra, 4 (a.a.) — Röyter:

"Annalist,, mecmuasının askerî muhabiri yazıyor:

Moskova radyosu bugün, vaziyetin fevkalâde vahamet kesbettiğini söylemekte, fakat bu vahametin neden ileri geldiğini bildirmemektedir.

Basın birliği kongresi dün de toplandı

Ankara, 4 (Telefonla) — Türk Basın Birliği umumî kongresi, bugün ikinci toplantısını yaptı. Kongre, birlik merkez heyetinin, yıllık hesabatına ait hesap komisyonu raporu tasvib etti. Hesap komisyonu tarafından birlik gelirinin arttırılması hakkındaki temenni ile bazı murahhaslar tarafından başkanlığa verilmiş olan takrirlerin dilek ve nizamname komisyonlarına gönderilmesine karar verildi. Kongre yarının toplanacaktır.

Matbuat Umum Müdürünün supesi

Ankara, 4 (a.a.) — Basın Birliği kongresi murahhasları şerefine Matbuat Umum Müdürü Selim Sarper tarafından bu akşam Gar gazinosunda bir supe verilmiştir.

Bütün yerli ve yabancı basın mümessillerinin davetli bulunduğu bu supede Başvekil Dr. Refik Saydam ile bazı vekiller hazır bulunmuştur.

Beş Fransız gemisi tevkif edildi

Vişi, 4 (a.a.) — Ofi:

2 Sonteşrinde Fransız Afrikasına ve anavatana götürülecek erzakla yüklü olarak, İberville Avizosunun himayesinde Madagaskardan gelen beş Fransız ticaret gemisinden müteşekkil bir kafile, Durbanın 200 mil cenubunda altı kruvazörle altı karakol gemisinden mürekkep bir İngiliz filosu tarafından durdurulmuştur. İberville Aviğosunun mevcudiyetine rağmen ticaret gemileri kuvvete boyun eğmeğe mecbur olmuş ve zaptedilmiştir.

Besarabya ile Bukovina için plebisit yapılacak

Sofya, 4 (a.a.) — Ofi:

Bükreşten gelen haberlere göre, Besarabya ile Bukovinenın nın tekrar Rumen arazisine iltihakı için 9 Sonteşrinde bir plebisit yapılacaktır.

Sovyetlerin talebi

İngiltere üç devlete harp ilân edip etmiyeceğini kararlaştıracak

Londra, 4 (a.a.) — Bu sabahki gazeteler Amerika Hariciye Nazırı Cordel Hull tarafından Finlândiyaya yapılan ihtarı kaydediyorlar.

Times'in diplomatik muhabiri şunları yazıyor:

"Sovyet hükûmeti Büyük Britanyadan Finlândiya, Rumanya ve Macaristana harp ilân etmesini resmen talep etmiştir. Bu üç memleket düşmanla beraber çalışmaktadır. Bu memleketler müttefikimizin açık düşmanıdırlar. Büyyük Britanya hükûmetinin pek yakında bu mevzua ait olarak bir karar vermesi beklenebilir. „

Taksim Emniyet Baş komiseri vazife başında öldü

Taksim Emniyet Başkomiseri İsmail Vedad Erkan dün saat 17.20 de vazifesi başında vefat etmiştir.

23.5 senelik hizmetinde 16 tane takdirname almış olan merhum çalışkan, vazifesine bağlı ve kendisini âmirlerine sevdirmiş değerli bir karakol âmiri idi. Ölümü bütün arkadaşlarile âmirlerini müteessir etmiştir. Cenazesi bugün saat 11 de Beyoğlu Zükûr hastahanesinden merasimle kaldırılarak namazı Teşvikiye cmaiinde kılındıktan sonra Feriköy kabristanına defnedilecektir.

Merhuma mağfiret diler, kederli ailesile arkadaşlarına taziyetlerimizi sunarız.

Geniş sahtekârlık

(Baştarafı 1 inci Sayfada)

Bir yahudi firmasının ihtikârı

Fiyat Mürakabe bürosu memurları, dün Fincancılarda mühim bir manifatura firmasının gizli bir deposunu keşfetmiş, cürmü meşhut yapmışlardır. Fincancılarda 19 numarada Yaşuva Saban ticarethanesinde mühim miktarda manifatura olduğunu haber alan büro memurları buraya iki köylü göndermişlerdir. Firma, bunlara mal bulunmadığını, kendilerinin perakendeci olduğunu bildirmiştir. Bunun üzerine mağazaya giren memurlar mağaza defterlerindeki kayıtları tetkik etmişler, mağazada toptan satış yapıldığını öğrenmişler ve fiyatların hepsinin fâhiş olduğunu tesbit etmişlerdir.

Biraz sonra yapılan araştırmada da mağazanın arkasında gizli bir depo bulunduğu görülmüş, içinde saklanan 100 top kumaş meydana çıkarılmıştır.

Bir çift otomobil lâstiğinden 270 lira menfaat!

Beoğlunda, İstiklâl caddesinde 152 numarada gözlükçülük yapan Jozef Posbıyık 7 liraya satılması lâzım gelen Zeis markalı bir gözlük camını 11 liraya satmış, yakalanarak dün asliye ikinci ceza mahkemesi tarafından 25 lira para cezasına ve bir hafta dükkânının kapatılmasına mahkûm edilmiştir.

Ayni mahkeme, bundan başka Muharrem, Sabri Balcıoğlu, Hüseyin Sabri Arıkan adında dört kişiyi de otomobil lâstiği üzerinde ihtikâr yapmak suçundan tevkif etmiştir.

Suçlular bir çift otomobil lâstiğinden 270 lira gibi gayri muhik menfaat temin etmişlerdir. Muhakeme şahitler için talik olunmuştur.

Umumî kontroller

Fiyat Mürakabe bürosu, dün, Bakırköy, Kadıköy, Üsküdar, Beşiktaş, Eminönü ve Beyoğlu kazalarında et, zahire ve manifatura satışlarını umumî bir kontrole tâbi tutmuştur. Birçok cürmü meşhutlar yapılmıştır.

HER SABAH

İhtikârla mücadelede müsbet tedbirler

Yazan: A. C. SARAÇOĞLU

Ankaradan yeni gelmiş bir dost anlattı:

— İhtikârla ve muhtekirle halkın semereli bir şekilde mücadele etmesi çok mümkündür. Hattâ bu mücadele işinde başlıca vazifenin alıcının omuzlarına yüklenmesi hem tabiîdir, hem de mantıkî.

Şu kadar var ki Belediyelerin, Fiyat Mürakabe Komisyonlarının bu mücadelede müstehliki desteklemesi lâzımdır. Fikrimi misalle tebarüz ettireyim: Geçen gün Ankarada sebze hâlinde bir müşteri bir sebze fiyatını sordu. Satıcı yüksek bir fiyat istemiş olmalı ki müşteri cebinden "Ulus" gazetesini çıkardı, o günün sebze fiyatlarına bir göz gezdirdikten sonra muhatabına:

— Benden fazla para istemeğe utanmıyor musun? diye çıkıştı. bak sebze fiyatları cetvelindeki fiyat senin söylediğine uymıyor. Zabıtaya müracaat edip beni aldatmak istediğini söyleyeceğim..

Bu tehdit derhal tesirini gösterdi ve satıcı müşteriye yalvarmıya başladı. Beriki de:

— Bir daha kimseyi aldatmaya kalkışma, ayıptır, yalan esnaflığa yakışmaz, dedikten sonra alacağını aldı ve yürüdü gitti...

Şimdi soruyorum size: İstanbul Belediyesi de harcıâlem ihtiyaç maddelerinin fiyatlarını kısa birer cetvel halinde neşretse, halkın daima gözü önünde bulundurmak muvaffakıyetine erse emin olun ki ihtikâr yarı yarıya iner, muhtekir kolayca perende atamaz olur ve halk da soyulmaktan kurtulur..

★

Yukarıdaki görüşü fazla mütaleaya lüzum görmeden alâkadar makamların nazarı ıttılâlarına koyuyorum.

Evet, masrafsız, külfetsiz yapılacak bir hayli şeyler var ve hüner bunları düşünüp tatbik edebilmekte....

Barışçılar Lord Halifaks'a yumurta ve domates attılar

Detroit, 4 (a.a.) — (Mişiga) Röyter:

Lord Halifaks, Detroit başpiskoposunun dairesine girerken barışçı bir cemiyete mensup kadınlar tarafından düşmanda tezahürata maruz kalmıştır. Tezahüratçılar Lord Halifaksa yumurta ve domates atmışlardır.

Dedektifler elçiye bir tek yumurta isabet ettiğini ve Lord Halifax'ın binaya girmek için istical etmediğini söylemişlerdir.

Elçi, Dedektiflere "telâş etmeyiniz, bırakın kendi zararlarına eğlensinler,, demiştir.

Japon tehlikesi büyükmüş

(Baş tarafı 1 incide)

Hindistanı ajansı, Felemenk Hindistanı hava kuvvetlerinin Amerikan tayyarelerile takviye edileceğini bildirmektedir. Bu Amerikan tayyarelerinin çok büyük bir seyir sahaları olduğu malûmdur.

★ Lonrda — İşgal altındaki Avrupada rehineler idam edildiği hakkında haberler gelmektedir. Belgradda bir Alman askerine yapılan taarruz üzerine 100 rehine idam edilmiştir.

Seven iki kadın... Biri güzelliğe... Diğeri gençliğe...
Karşı mücadele eden iki kadın
Olga Tchecowa ve Brigitte Horney
Bu güzel aşk ve ihtiras romanı
İKİ AŞK ARASINDA
Filminde canlandıracaklardır
Bu Cuma akşamı SES sinemasında

İyi Saatte Olsunlar!

Zeyrekli Hunnap Hoca Anlatıyor

Sonra ilâve ettim.

— Fıtnat Hanım ıztırap içeri...dedir. Kocasından nefret ediyor. Buna mukabil de kocası sülük gibi yapışıyor. İşte zekânı ...noktalar üzerinde teksif edeceksin ve benden alacakları sokukluk muskası ile bu yılışık adamdan kurtulabileceklerine o ...leyi inandıracaksın.

★

Murat sevinçle geldi.

— Müjdemi isterim, oldu, yanın buraya düşecekler diye bağırıyordu.

Arkalaşım sulu Rasimi bulmuş, hoş beşden sonra kendisine dert yanmış, o da Mısırdan yeni gelen ve şöhreti bütün İstanbulda çalkanan Hunnap ho...

- 10 -

...caya bir defa baş vurmalarını tavsiye etmiş.

III

GÜZEL FITNAT

Ertesi sabah erkenden kalktım. Kabul odamı şöyle bir gözden geçirdikten sonra ufak tefek tadilâtla daha muntazam bir hale koydum.

Saat alaturka altıya doğru kapı çalındı ve Muradın dediği gibi Fıtnat Hanım yanında ihtiyar bir kadınla çıka geldi.

Küçük odada kendime bir çeki düzen verdikten sonra odaya girdim. İkisi de ayağa kalkmağa ve elimi öpmeğe davrandılar. Estağfurullah estağfurullah diyerek onları oturttum ve Fıtnata hitaben:

— Kızım dedim. Bunlar üzülmeğe değer şeyler değil. İnsanlar belli olmaz. Ağır başlılar kadar hoppa meşrepler de çoktur. Hele yapışkanına hiç de tahammül edilmez.

Bu son cümleyi bilhassa kuvvetle söylemiştim. İhtiyar kadın derhal atıldı:

— Himmetin hazır olsun efendi hazretleri. Sizlere malûm olmayan ne vardır ki Fıtnatcığımı bu hınzır adama vardığı zaman fındık kurdu gibi idi. Boyu bosu devrilesice herif bir sene için de yavrucuğumu vıdı vıdı ede ede beşlik balon gibi söndürdü. Onu dertli etti. (Arkası var)

HERGELECİ İBRAHİM

Yazan: M. Sami Karayel — 142

Adalı da onu bastırmıştı. Artık Hergelecinin kıymeti meydana çıkmıştı. Evvelce süt dökmüş kedi gibi olan Hayreboluluar şimdi öyle gülüşüyorlardı ki ağızları kulaklarına varıyordu. İkide birde de:

— Aferin Hergeleci!.

Diye pehlivanlarını teşci ediyorlardı. En ziyade yüzü gülen Hafız beydi. Mehmet Efendiye göyle diyordu:

—Dediğiniz çıktı. Doğrusu çok iyi pehlivanmış..

— Biraz daha sabırlı olunuz!

— Şimdi anladım ki, bu Adalıyı yenecek...

— Dedim ya, sabırlı olunuz... Fakat Hergelecinin kalbini kırdınız..

— Onu tamir etmek için ellerinden öpeceğim..

— Gördünüz ya! Pehlivanlık başka şey...

— Evet.. hak verdim.. Okka ile pehlivanlık olmıyor.. Olsaydı Adalının kuvveti ve okkası para ederdi.

Dedi. Adalı hasmını üç kere bastırdı ise, Hergeleci, altı kere altına aldı.

Güreş tam altı buçuk saat sürdü, sular kararttı. Fakat Adalı Halil yüz kere tehlikeli anlar geçirdi. Hergeleci fena halde hırpalamıştı Hasmını.. Nihayet iki pehlivanı berabere ayırdılar .. Çünkü; gece olmuştu. Adalı Halil, güreşi beraberliğe götürünceye kadar göbeği çatlamıştı. Eğer akşam olup dayanmasaydı yüzde yüz mağlûp olacaktı.

Güreşi, Hergeleci beraber bırakmadı, bağırdı:

— Berabere güreş yok.. Yenişinceye kadar..

Hergeleciye, gece olduğunu bundan sonra güreş yapılamıyacağını ısrarla söylediler, O, yine kabul etmedi.

Nihayet, güreşin yarın da devam etmesi karar altına alındı ve iki pehlivan yenişinceye kadar sabahısı güreşeceklerdi. Bunun üzerine Hergeleci, razı oldu.

Adalı Halil, bitmişti. Sabaha kat'iyen güreş tutamaz halde idi. Hasmı muhakkak yenecekti.

Adalı Halil, sabahısı meydan yerinde reil olmaktansa kaçmağa karar verdi. Gece yarısı Hayreboluyu bırakıp gitmişti.

İşte Hergeleci, Adalı Halili Hayreboludan böyle kaçırmıştır.

* * *

Sabah Adalının ortada olmadığı görüldü. Ağızdan ağıza şunlar konuşuluyordu:

— Adalı nerede?

— Acaba daha uykudan kalkmadı mı?.

Adalının kaçabileceği kat'iyen hatıra gelmiyordu. Çünkü herkes bilirdi ki, Adalı Halil, meydan yerini bırakıp öyle kolay kolay kaçan takımdan değildi. Hakikaten Adalı Halil, cesur, cür'etkâr, anud bir adamdı. Bilâkis güreşten kaçmaz güreşi kovardı.

Adalı Halilin ölünceye kadar Koca Yusufu, peşinden kovaladığı ve her nereye gitmiş ise oraya varıp ensesine yapıştığı malûmdur. Bu sebeble Adalının kaçtığına kimse inanamazdı ve böyle bir şeyi aklına getiremezdi.

Fakat küçük güreşler bitip sıra baş güreşlere geldiği halde Adalı, yine ortalarda yoktu. Adalının gece yarısı ayrılıp gittiğini bilenler de kimseye bir şeyler söyliyemiyorlardı. Nihayet kokusu meydana çıktı. Adalı, gece yarısı kaçmıştı. Herkesin ağzına düşen bu, firar hâdisesi şöyle tefsir olunmağa başladı:

— Vay canına, Adalı Halil kaçmış!

— Demek dünkü güreş Adalıya dokunmuş!.

— Aferin Hergeleciye!

— Öyle ise Hergeleci, cebren başa sahip olmuş oluyor..

Diyorlardı. Hergeleci, dimdik duruyordu. Dünkü güreşin ağırlığı üerinde yok gibi idi. Gözleri parlıyordu. Hergeleciye Adalı Halilin kaçtığını söyledikleri zaman o:

— Ya neden acaba?

Diye mukabele etmişti. Ve, sözlerine şunları ilâve etti:

— Adalı, kaçmaz amma, neden böyle yapmış?. Acaba hastalandı mı dersiniz?.

Hergeleci, hasmını küçültmek istemiyordu. Nihayet cazgır baş güreşi ilân etti:

— Baş pehlivanlar meydana!.

Adalı Halil, olmadığı için Hergeleci, yalnız başına kazan dibinde kaldı. Bunun üzerine ağalar ve beyler Hergeleciye şu ricada bulundular:

— Mademki, Adalı yok.. Baş senin hakkındır. Fakat hiç olmazsa bir pehliyanla oynaş yap da seyredelim..

Hergeleci, ağaların beylerin ricasını kabul etti ve Hayreboluu Pomak Hasanla bir oynaş yapmağa karar verildi. Pomak Hasan, baş pehlivandı. Yüz on beş okkalık bir Pomaktı. Ağır cüsseli bir pehlivan olmakta beraber Adalıya nazaran ikinci derecede idi. Ve Adalının filân bulunduğu yerlerde baş altına güreşirdi.

(Arkası var)

RADYO PROGRAMI

5 2. Teşrin 1941

7.30	Program	18.25	Konuşma
7.33	Hafif parçalar	18.40	Radyo caz
7.45	Haberler	19.30	Haberler
8.00	Hafif parçalar	19.45	Serbest
8.15	Ev saati	19.55	Saz eserleri
8.30	Hafif parçalar	20.15	Radyo gazetesi
	★	20.45	Bir halk türküsü öğreniyoruz
12.30	Program	21.00	Z. takvimi
12.33	Şarkı ve türküler	21.10	Fasıl heyeti
12.45	Haberler	21.30	(Posta kutusu)
13.00	Şarkı ve türküler	21.45	Riyaseticümhur bandosu
13.30	Karışık program	22.30	Haberler
	★	22.45	Cazband
18.00	Program	22.55	Kapanış
18.03	Karışık şarkılar		

BULMACA

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

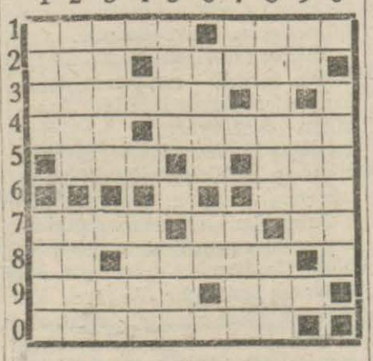

SOLDAN SAĞA:

1 — Eskiden üç defa boşanma hâdiselerinde baş vurulan şer'i bir hile, türkü gibi okunur bir nevi şiir. 2 — Kör, başkaları. 3 — Yazın gelir kışın gider bacalarda yuva kuran bir kuş. 4 — Bal yapar, bir nevi maden. 5 — Gazetemizde fıkralarını okuduğunuz mebus bir muharririn ismi, çok iyi. 6 — Başına (Ba) gelirse Karadenizde bir Rus limanının ismi olur. 7 — Çanakkale harbinde şöhret kazanmış bir bayın ismi, su, berrak manasına gelir emir sigası. 8 — Güzel san'at, Abdülhak Hâmidin bir eseri. 9 — Keldanilerin merkezi, yanardağdan fışkırır. 10 — Peleponez harplerinde tanınmış Atineli kumandan.

YUKARIDAN AŞAĞI:

1 — Babanızın kız kardeşine verdiğiniz isim, gösteriş ve afi manasına gelir. 2 — Büyükler, Sovyetlerin eteklerinde cephe tesisine çalıştıkları dağlar. 3 — Yakışan. 4 — Dört ayaklı ehli bir hayvan (fare düşmanıdır). 5 — Acıma, gece. 6 — Eski bir medeniyet merkezi, su. 7 — Nota, felâket. 8 — Hacıların çıktıkları dağ, Fransızca fare demektir. 9 — Sorgu edatı, su borusu. 10 — Akdeniz kıyısında bir kaza merkezi.

Dünkü bulmacanın halli

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

1	N	A	S	R	E	T	T	İ	N	■
2	İ	P	■	İ	S	A	■	N	E	T
3	■	T	■	Z	E	K	İ	■	Ş	A
4	H	A	K	Â	R	İ	■	T	A	Y
5	A	L	■	■	■	P	A	S	T	A
6	L	■	İ	F	A	■	■	■	R	■
7	K	A	N	■	N	A	F	İ	L	E
8	A	R	S	A	■	T	A	L	İ	■
9	■	P	A	N	■	İ	Ş	A	R	■
0	■	A	N	İ	T	■	■	N	A	L

ZAYİ

İstanbul Maarif Müdürlüğünden aldığım ve tahsil derecemi tayin eden 49626 No. lı vesikayı ayi ettim. Yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur.

Şükrü Ali Osman

1 Numaralı millet düşmanı VEREM

Bu âmansız hastalığa karşı ikinci bir Dumlupınara doğru

Yazan: **Dr. Fahri CAN**

Bütün dünya ile dost olan ve bütün bir dünyanın düşmanlığından pervası olmıyan aziz milletimizin - maalesef hâlâ zebunu olduğu - bir tek düşmanı kalmıştır: Verem.

Bu mel'un derdin yakın zamana kadar frengi ve sıtma gibi iki azılı müttefiki vardı. 1918 de İstanbulda çıkan (Zaman) gazetesinde nüfusumuzun azalması esbabını araştıran bir seri yazıma "Üç Başlı Canavar,, başlığını koymuştum. Istiklâl Savaşı yıllarında Ankarada bir aralık çıkan "Tan,, gazetesine yazdığım bir yazıya da gene ayni başlığı koymuştum.

Fakat bugün Cümhuriyet hükûmetinin azmi ve himmeti bu üç başlı canavarın iki başını, frengi ile sıtmayı iyice, sıkıca gemlemeğe muvaffak olmuş bulunuyor. Frengi ve sıtma mücadeleleri teşkilâtı yakın istikbal için emniyet veren değerli ve geniş başarılara ermiştir. Fakat, ah, o üçüncü baş.. O hâlâ bütün azgınlığiyle ırkımızı kemirmekte devam etmektedir.

930 danberi İstanbulun muhtelif gazetelerinde epey yazdım ve söyledim ve bunların gazetelerin bir günlük ömründen fazla yaşadığını bir çok günler duyan gönüller, düşünen kafalarda alâka uyandırdığını da gördüm. Bazı tekliflerimi "gayri meşru,, diye - muhterem Hakkı Süha'nın dediği gibi - medreseye sürüklemek istiyenler de oldu. Nihayet Veremle Mücadele Cemiyetinin yıllık kongresinde rahmetli hocam Besim Ömerin ağziyle tekrarlandı. Fakat aradan yıllar, yıllar geçti . Verem, her gün tazyikini arttıran soğuk ve keskin bir bıçak ağzı gibi boğazımızda işlemekte devam ediyor .

Bunu kabil bir şey yapamamıştır denemez. Fakat nisbet bakımından ucuz olmakla beraber memleketin umumî kazancı itibariyle mahdut bir zümrenin ihtiyacına cevap verebilen bir sanatoryomla bir iki dispanser, zırhlı, motörlü ordular karşısında çakmak tüfekli bir müfreze demektir. Verem Mücadele Cemiyeti bugünkü geliriyle bundan fazlasını da yapamazdı. Bu kadarını olsun başardığından dolayı da minnet ve şükranlarımıza hak kazanmış olduğunda şüphe yoktur.

Veremle mücadelenin belli başlı iki cephesi vardır:

1 — Bu hastalığa tutulmamayı,

2 — Tutulanları kurtarmayı temin etmek.

Birincisi memleketin gıda, meselesidir. İkincisi de sanatoryom, prevantoryom işidir ki bu da para meselesidir.

"Türk,, tabiri Şarkta güzelliğin remzi, Garpta da kuvvetin misali idi. Bunun yarın da böyle olması lâzımdır.

Bütün dünya bu korkunç belâya karşı mücadele etmekte ve muvaffakıyetli adımlar atmaktadır. Burada bir kaç rakam vermek faydalı olacaktır. Dosyamdaki notlarımdan şu istatistiğe bakalım: 1901 den 1930 senesi arasına ait olan bu hesaplara göre Birleşik Amerikada Veremden ölenler yüz bin kişide 901 de 196 iken 928 de bu nisbet 79 ve hemen üçte bir eksiğine düşmüştür. Bu düşüş nisbeti Fransada 317 den 168 e, İsviçrede 265 den 124 e, Holandada 194 den 84 e, İngilterede 181 den 96 ya, İskoçyada 269 dan 94 e, Norveçte 254 den 156 ya, İtalyada 171 den 134 e, Danimarkada 205 den 75 e, Almanyada 218 den 88 e, Çekoslovakyada 368 dan 161 e, Belçikada 153 den 97 ye, İspanyada 197 den 135 e dir.

Gene dosyamdaki notlardan aldığım bu rakamları da görelim:

Fransada 906 da veremden ölenlerin sayısı 87 bin kişidir. (Bu sefer büyük Fransa muharebesinde Fransızları can kayıbının 59.000 kişiden ibaret olduğunu gazetelerde okumuştum). 910-da 85.000, 920 de 66.700, 931 de 62.500, 934 te ise 60.000 dir.

Demek ki Fransa bugün eskiye göre senede 27.000 vatandaş kazanmaktadır. Bu nasıl oldu?

1 — Halkın kendi sağlığına dikkatinin artması,

2 — Koruma ve sağaltma müesseselerinin çoğalması.

Bunları da gene rakamla belirtelim: 9918 de Fransada verem olduğundan şüphe ederek dispanserlere müracaatla muayene olunanların sayısı yalnız 9312 iken 935 de 1.459.980 kişiye çıkmıştır.

Fransada vereme karşı mücadele, hızını 918 de almıştır. 918 de Fransada 70 dispanser varken 1935 de 820 olmuştur.

918 de Fransada veremli hastalar için mevcut yatak sayısı 3000 den ibaret iken 935 de 72.800 dür. 934 de beheri 100 - 170 yataklı olmak üzere Fransada veremliler için 451 sanatoryom , prevantoryom bulunmakıdı. Bütün bunların yalnız Fransanın ana vatanına ait olduğuna da işaret etmek lâzımdır.

Fransadaki bu muazzam başarı bilhassa "Comité national de défence contre la tuberculose - Vereme karşı mücadele» milli komitesi,, nin eseridir. Ben bu başarının muhteşem huzurunda, insanlık adına, hürmetle eğiliyorum.

★

Bundan sonraki yazılarımda, bizi de bu alanda muvaffakıyete erdirecek yollar hakkında düşündüklerimi sıralayacağım.

Doktor: Fahri CAN

RADYOLİN

İLE SABAH, ÖĞLE VE AKŞAM

Her yemekten sonra günde üç defa muntazaman dişlerinizi fırçalayınız.

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ

ZİRAAT BANKASI

Kuruluş tarihi: 1888. — Sermayesi: 100.000.000 Türk lirası. Şube ve Ajans adedi: 265

Zirai ve Ticari her nevi banka muameleleri.

Para biriktirenlere 28800 lira ikramiye veriyor.

Ziraat Bankasında kumbaralı ve ihbarsız tasarruf hesablarında en az 50 lirası bulunanlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağıdaki plâna göre ikramiye dağıtılacaktır

4	aded	1.000	Liralık	4.000	Lira	100	aded	50	Liralık	5.000	Lira
4	»	500	»	2.000	»	120	»	40	»	4.800	»
4	»	250	»	1.000	»	160	»	20	»	3.200	»
40	»	100	»	4.000	»						

DİKKAT: Hesaplarındaki paralar bir sene içinde 50 liradan aşağı düşmiyenlere ikramiye çıktığı takdirde % 20 fazlasiyle verilecektir.

Kur'alar senede dört defa 11 Mart, 11 Haziran, 11 Eylül ve 11 Birincikânun tarihlerinde çekilecektir.

Maliye Vekâletinden:

2/6/1941 tarih ve 4057 numaralı kanun mucibince ihracına salâhiyet verilen ve hasılâtı tamamen Diyarbakır ve Elâzığ istasyonlarından Irak ve İran hudutlarına kadar yapılacak demir yolunun inşasına tahsis edilecek olan % 7 gelirli 1941 demir yolu istikrazının 20 senede itfası meşrut beş milyon liralık birinci tertibine ait tahvillerin satışı 7/11/1941 sabahından 15/11/1941 akşamına kadar yapılacaktır.

Tahviller hâmiline muharrer olup beheri 20, 500 ve 1000 lira itibar kıymette birlik, 25 lik, 50 liktir.

Tahvillerin ihraç fiyatı % 95 olarak tesbit edilmiştir, yani 20 liralık birlik tahvil bedelile, 500 liralık tahvil bedeli 475 ve bin liralık tahvil bedeli de 950 liradır.

Bu tahviller umumi ve mülhak bütçelerle idare olunan daire ve müesseselerce, vilâyet hususi idareleri ve Belediyelerce yapılacak müzayede, münakasa ve mukavelelerde teminat olarak ve hazinece satılmış ve satılacak olan Milli emlâk bedellerinin tediyesinde başabaş kabul olunacak gibi tahvil itfa bedelleri ve faizleri tahvillerin tamamen itfasına kadar her türlü vergi ve rüsumdan muaf bulunacaklardır.

Mezkûr tahviller Türkiye Cümhuriyet Merkez, Türkiye Cümhuriyet Ziraat, Türkiye İş, Emlâk ve Eytam, Halk, Türk Ticaret, Belediye Bankalarile Sümer ve Etibank tarafından satılacağı gibi diğer bankalar vasıtasile de temin olunabilir. (9643)

T. İŞ BANKASI

Küçük tasarruf hesapları 1942 İKRAMİYE PLÂNI

KEŞİDELER:

2 Şubat, 4 Mayıs, 3 Ağustos, 2 İkinci teşrin tarihlerinde yapılır.

1941 İKRAMİYELERİ

1	adet	2000	Liralık	= 2000.— Lira
3	»	1000	»	= 3000.— »
2	»	750	»	= 1500.— »
4	»	500	»	= 2000.— »
8	»	250	»	= 2000.— »
35	»	100	»	= 3500.— »
80	»	50	»	= 4000.— »
300	»	20	»	= 6000.— »

Alman muvaffakiyetinin sırrı

(Baş tarafı 2 inci sayfada)

ya, gerçekten musibetten ders aldığını, 1933 inkılâbından sonra durmak bilmeyen çalışmalariyle gösterdi. Fransada iş saati için sokak kavgaları yapılırken, Alman makinesi, Cermanlığa hâs bir intizamla, günün 24 saatinde de işliyordu. Birkaç yıl silâh fabrikalarına temas etmek le bu disipline, bu feragat bizde şahit olduk. Kışın en soğuk ve tipili bir gecesinde atış nöbet saatlerini bir bataklıkta geçirmek, bir vazife ve zevkti, fakat, bu, sinir kuvveti de talep ediyordu. Denebilir ki bütün bir yurt cihazı, istikbali hazırlamak yolunda idi. Herhangi bir iktısat müessesesi, harp malzemesini yapmakta mümarese kazanmıştı.

Amerika da, iki yıldır, ayni yolun âzimidir. Her gün gelen mütefavit rakamlar, devler müsaraasını besleyecek harp maddeleri imali ile uğraşıldığını haber veriyor. Dünkü ajanslar, Amerikada 1942 de 100 bin tayyare imaline çalışılacağını gösteriyorlar! Amerikanın, cihanın müsellemi olan san'at mekanizmasının ve bitmek bilmiyen kaynaklarının çok başarılar göstereceğine inanılabilir. Ancak, iktısadî hayata küşade bir müessseseye yeni düzeni vermek ve bu istihalenin doğuracağı güçlükleri yarın da gidermek mühim bir keyfiyettir. Verilen tahsisata ve geçen zamana nazaran, Amerika programlı çalışmalariyle kabarık miktarlar temin edebilir. Tabiatiyle, daima verilen rakamlar değişik olacak ve mesainin mahiyeti gizlenecektir .

Alman taarruz silindiri, büyük hazırlıklardan sonra faaliyete geçirilmiştir. Atılan ilk geniş adım, hızını devamlı hazırlıklardan almıştı. İkinci darbe, mecburî bir vakfeyi takip etti.

Doktor Todt teşkilleri, harabezarlarda asrî tesisler, hatlar vücuda getirdiler. 25.000 kilometrelik demiryolu şebekesinin tamir, tadil ve ıslahı, yeni hamlelere kuvvet ve imkân vermiştir. Ve hinterland, her talep edilen şeyi yetiştirmiştir. Alman muvaffakıyetinin en mühim bir âmili de, cephe gerilerine mahsus bu strateji ve taktiktir. Ve yarının orduları ilk önce bu ihtiyaçları gözde bulundurmak mecburiyetindedirler! .

Umumî deposu: Z. SAATMAN, Sultan hamam Camcıbaşı han

Devlet Demiryolları İlânları

Muhammen bedeli 24.000 (Yirmi dört bin) lira olan 30 ton pamuk yağı 12/11/1941 çarşamba günü saat 15 de kapalı zarf usulü ile Ankarada İdare binasında satın alınacaktır.

Bu işe girmek istiyenlerin 1800 (bin sekiz yüz) liralık muvakkat teminat ile kanunun tayin ettiği vesikaları ve tekliflerini aynı gün saat 14 de kadar komisyon reisliğine vermeleri lâzımdır.

Şartnameler parasız olarak Ankarada Malzeme dairesinden, Haydarpaşada Tesellüm ve Sevk Şefliğinden dağıtılacaktır. (9463)

* * *

D. D. Yolları Ankara hastahane binası mütebaki tesisat ve inşaatı müteahhit nam ve hesabına kapalı zarf usulile ve vahidi fiyat üzerinden eksiltmeye konmuştur.

1 — Bu işin muhammen bedeli «270153,40» liradır.

2 — İstekliler bu işe ait şartname vesair evrakı D. D. Yolları Ankara veznesinden «1350» kuruş mukabilinde alabilirler.

3 — Eksiltme 14/11/1941 tarihinde cuma günü saat 16 da Ankarada D. D. Yolları Yol dairesinde toplanacak merkez birinci komisyonunca yapılacaktır.

4 — Eksiltmeye girebilmek için isteklilerin teklif mektupları ile birlikte aşağıda yazılı teminat ve vesaiki ayni gün saat «15» e kadar komisyon reisliğine vermeleri lâzımdır.

A — «14556.50» liralık muvakkat teminat

B — 2490 sayılı kanunun tayin ettiği vesikalar ile bu işe mahsus olmak üzere Münakalât Vekâletinden alınmış ehliyet vesikası ehliyet vesikası için ihale tarihinden en az sekiz gün evvel bir istida ile Münakalât Vekâletine müracaat olunması. (7926) (9414))

İnhisarlar U. Müdürlüğünden:

1 — 31/10/1941 tarihinde teklif edilen bedel haddi lâyık görülmediğinden «100» adet hamal arkalığı eksiltmesi temdit edilmiştir.

2 — Muhammen bedeli «690» lira olup muvakkat teminatı «51.75» liradır.

3 — Eksiltme 11/11/941 salı günü saat 10.30 da Kabataşda Levazım şubesinde müteşekkil alım komisyonunda yapılacaktır.

4 — Nümunesi her gün bahsi geçen şubede görülebilir. Ve şartnamesi ayni yerden bedelsiz alınabilir. «9616»

Davet

Beşiktaş Gençlik Klübü Başkanlığından:

İkinciteşrin 941 cumartesi günü saat 15 de Beşiktaş Akaretlerdeki klüp lokalinde umumi heyet fevkalâde içtima edeceğinden esas nizamnamemizin beşinci maddesinde yazılı bir senelik aidatını vermiş azamızın teşrifini rica ederiz.

Ruznamei müzakerat:

İdare heyeti raporları

Yeni idare heyeti intihabı.

Üniversite Rektörlüğünden:

Üniversiteye yazılma müddeti 6 ikinciteşrin 1941 akşamı sona erecektir.

Sahibi: A. Cemaleddin Saraçoğlu Neşriyat Müdürü: M. Sami Karayel
Basıldığı yer: (H. Bekir Gürsoylar ve A. Cemaleddin Saraçoğlu matbaası)